

Ustawa o zdrowiu publicznym. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Do rąk Czytelników przekazywany jest komentarz, w którym poczyniono teoretyczną analizę przepisów ustawy z 11.9.2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1670 ze zm.), poszerzoną o wybór orzecznictwa sądowego i poglądów doktryny, jak i zestawiając wybrane zagadnienia z aktualnymi wyzwaniem dla zdrowia publicznego. Obejmuje on najnowsze zmiany normatywne (stan prawny na 1.9.2025 r.) i traktuje tytułową ustawę z perspektywy systemowej ochrony zdrowia publicznego. Książka stanowi efekt badań Autora nad prawem zdrowia publicznego. Głównym celem podjętych rozważań pozostaje klasyczne ujęcie komentarzowe analizowanych przepisów ustawy. Podejście to jednak rozszerzono o wprowadzenie uwag o charakterze systemowym i implikacji na płaszczyznę relevantnych aktów prawnych. Tytułowy komentarz przydatny będzie zarówno teoretykom, jak i praktykom prawa. Publikacja rekomendowana jest także dla osób i instytucji zajmujących się różnymi aspektami zdrowia publicznego.

Ustawę o zdrowiu publicznym traktować należy jako jeden z elementów realizacji konstytucyjnego obowiązku państwa w zakresie ochrony zdrowia publicznego. Wynika on z art. 68 Konstytucji RP, który normuje prawo do zdrowia i jego ochrony. W treści tego przepisu wymieniono w szczególności obowiązek władz publicznych zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (ust. 4), jak i podkreślono konieczność rozwoju kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży (ust. 5). Zdrowie publiczne jest bowiem wartością uniwersalną, która powinna determinować zintensyfikowane wysiłki organów państwa na rzecz utrzymywania możliwie wysokiego poziomu tego dobra prawnego. Dotyka ono immanentnych aspektów funkcjonowania społeczeństwa i państwa, przez co chronione jest najpełniej w prawie publicznym. Aktualnie, zdrowie publiczne stanowi odrębną dyscyplinę naukową, którą śmiało można nazwać interdyscyplinarną. Łączy ona bowiem m.in. zagadnienia epidemiologii, socjologii zdrowia, nauk medycznych i nauk prawnych.

Zarówno termin „zdrowie”, jak i „zdrowie publiczne” są rozumiane różnorodnie. Trzeba jednak podkreślić, że nauka zdrowia publicznego ciągle ewoluuje, czego dowodem jest koncepcja *New Public Health* (szerzej *F. Baum*, *The New Public Health*, Oxford 2008, s. 31–40; *J. Leowski*, *Polityka zdrowotna a zdrowie publiczne*, Warszawa 2018, s. 17–18; *T.H. Tulchinsky*, *E.A. Varavikova*, *New Public Health*, San Diego 2014, s. 43 i n.; *R.A. Jajosky*, *S.L. Groseclose*, *Evaluation of reporting timeliness of public health surveillance systems for infectious diseases*, *BMC Public Health* 2004, t. 29, Nr 4; *T.H. Tulchinsky*, *E.A. Varavikova*, *What Is The „New Public Health”?*, *Public Health Reviews* 2010, t. 32, Nr 1, s. 25–53). Wspomniane już holistyczne rozumienie zdrowia publicznego przekłada się na pewne trudności interpretacyjne związane z zakresem przedmiotowym tego określenia. W ogólności wskazuje się nie tylko na szerokie rozumienie zdrowia i uzyskiwanie możliwie najwyższego poziomu zdrowia społeczeństwa, ale także na zagrożenia związane z rozprzestrzenianiem

Wprowadzenie

się biologicznych czynników chorobotwórczych wywołujących choroby zakaźne [L. Kapka, M. Cyranka, J. Diatczyk, W. Kruk, L. Wdowiak, Problemy z terminologią i klasyfikacją zdrowia publicznego w Unii Europejskiej, w: Z. Świderek, W. Wróbel, A. Kryński (red.), *Zdrowie publiczne: współczesne uwarunkowania i trendy rozwoju*, Częstochowa 2010, s. 78–79] oraz standardy zarządzania zdrowiem publicznym [I. Kickbusch, *The Contribution of the World Health Organization to a New Public Health and Health Promotion*, *American Journal of Public Health* 2003, t. 93, Nr 3, s. 383–388; A. Peterson, Risk, governance and the new public health, w: R. Bunton, A. Peterson (red.), *Foucault, Health and Medicine*, London 1997, s. 192 i n.]. Tak rozliczne uwarunkowania wymuszają na ustawodawcy każdego państwa wprowadzenie regulacji prawnych, które zapewnią skuteczną ochronę dla tego dobra prawnego.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, jak również słusznym postulatom formułowanym w doktrynie [por. np. J. Nosko, O potrzebie ustawy o zdrowiu publicznym, *Zdrowie Publiczne* 2001, t. 111(2), s. 75–80] w zakresie normalizacji aspektów związanych ze zdrowiem publicznym, polski ustawodawca dopiero w 2015 r. wprowadził do porządku prawnego ustawę o zdrowiu publicznym. Warto jednak wskazać na pewną negatywną tendencję ustawodawstwa polskiego, które od ubiegłego stulecia skutecznie odchodziło od nazewnictwa związanego ze zdrowiem publicznym, na rzecz ogólnego sformułowania „zdrowie”. Działo się tak chociażby w przypadku projektowanych przepisów Kodeksu wykroczeń (wykroczenia przeciwko zdrowiu publicznemu zamieniono na wykroczenia przeciwko zdrowiu) (np. w rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 11.7.1932 r. – Prawo o wykroczeniach, Dz.U. Nr 60, poz. 572, zawarto rozdział IV, w którego intytulacji zawarto dobro prawne w postaci zdrowia publicznego: Wykroczenia przeciwko zdrowiu publicznemu). Ponadto, w coraz większej mierze odchodzono od nazywania zakresu działalności organów państwowych związanych ze zdrowiem publicznym (przykładowo wskazać można funkcjonujący w ubiegłym stuleciu urząd Ministra ds. Zdrowia Publicznego). Tendencję tę należy oceniać negatywnie, wyrażając przekonanie, że unikanie określenia wprost nazywającego dobro prawne, chronione przez znaczny obszar działalności państwa, pozbawia nie tylko doniosłości legislacyjnej podejmowanych rozwiązań, lecz także wprowadza niejednolite rozumowanie wielu znaczących instytucji prawa, co przekłada się na ograniczonych przepisów publicznych (systemowej interpretacji odnośnych przepisów. Wydaje się, że polski ustawodawca stracił z pola widzenia fakt, że zdrowie publiczne jest dobrem o charakterze ponadindywidualnym i przynależać powinna mu właściwa publicznoprawna ochrona.

Na próżno jednak szukać pochlebnych ocen komentowanej ustawy. Wydaje się ona wysoce ideowa, pozbawiona merytorycznych rozstrzygnięć w istotnych kwestiach związanych ze zdrowiem publicznym. Lektura tekstu ustawy i analiza poszczególnych jej przepisów pozwalają twierdzić, że polski ustawodawca nie poczynił pogłębionej refleksji nad zdrowiem publicznym w ujęciu holistycznym. Tylko tak zaś rozumiane zdrowie publiczne pozwala na identyfikację zagrożeń dla tego dobra, a co za tym idzie – zaprojektowanie adekwatnej reakcji prawa publicznego na te wyzwania. Są nimi być m.in. choroby zakaźne i choroby cywilizacyjne, ale także degradacja środowiska naturalnego czy też szeroko rozumiane nierówności w zdrowiu.

dr n. pr. *Sebastian Czechowicz*

Łódź, 1.9.2025 r.

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl